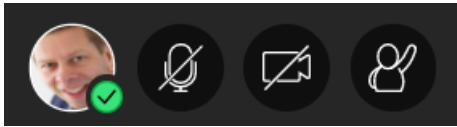

Eenzaamheid

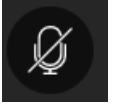
Symposium zorgzame buurten en buurtgerichte zorg
Praktijkervaring in Vlaanderen

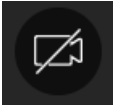
Praktisch

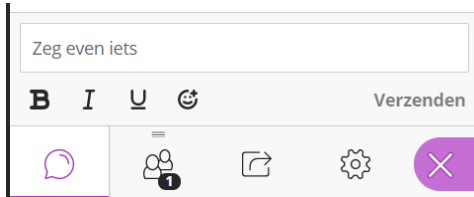
Zie icoontjes onderaan uw scherm

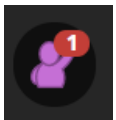
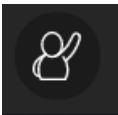
* **Micro's** automatisch uitgeschakeld

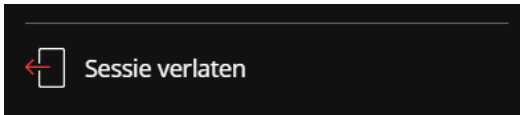
* **Video** automatisch uitgeschakeld

* **Vragen stellen via chat behalve (NIET) module 4**

* **Vragen** via hand opsteken afhankelijk van de keuze van de moderator

* **Sessie verlaten**

* **POLL**

Wat te verwachten?

- **Theoretisch kader** - Prof. dr. Nico De Witte, VUB & HOGent
- **Van theorie naar praktijk** – dr. Leen Heylen, Thomas More
- **Praktijkvoorbeeld** – Tina Janssens, Zorgbedrijf Antwerpen

- **In interactie:** op zoek naar goede praktijken in Vlaanderen – moderator prof. dr. Dominique Verté

Theoretisch kader

Prof. dr. Nico De Witte

Eenzaamheid, waarover praten we?

- Geschiedenis

- Weis (1973): interactionistisch

- *Eenzaamheid is resultaat van persoonlijke en situationele factoren die elkaar wederzijds beïnvloeden.*

- De Jong-Gierveld (1984)

- *Eenzaamheid is het **subjectief** ervaren van een onplezierig of ontoelaatbaar gemis aan (kwaliteit van) bepaalde sociale relaties.*

Eenzaamheid is populair

- Wetenschap

In de wetenschap

HOME ACTUA HUMOR **HUMO** TV/FILM MUZIEK BOEKEN Q

{ Actua }

De dag dat er een pil tegen eenzaamheid bestaat, komt steeds dichterbij

Dinsdag 21 februari 2017 - 08.00, door [Huel](#)

f 23

De pil tegen eenzaamheid: er wordt aan gewerkt. Vóór we onze verduisterde slaapkamer verlaten om naar de apotheek te rennen voor een familieverpakking, bellen we even met Eric Schoenmakers. Hij promoveerde met een onderzoek naar eenzaamheid aan de VU Amsterdam.

{ Trending }

NU IN HUMO
Jongers en hun penis: hoe staar je een dick pic en andere tips en... 174

ACTUA
De boosheid van gratis

Eenzaamheid is populair thema

- Wetenschap
- Politiek

Internationale politiek: 18-01-2018

TOPICS | 18° | TV | KRANT SHOP KLANTDIENST ABONNEER U | Instagram Twitter Facebook

DeMorgen. Cult. Zine. DM+ Inloggen
Muziek, film, tv, expo Interview, foto, lifestyle Voor abonnees

Nieuws > Buitenland

VERENIGD KONINKRIJK

Verenigd Koninkrijk krijgt staatssecretaris voor eenzaamheid

18-01-18, 13.10u - JC - Bron: Reuters, The New York Times

A portrait of Theresa May, the Prime Minister of the United Kingdom at the time, wearing a purple top and a necklace.

Nationale politiek: 24-02-2019

< **DeMorgen.** f t in ✉

Eenzaamheid

Krijgen we binnenkort een minister van Eenzaamheid?

De Vlaamse meerderheidspartijen pleiten voor één coördinerend minister van Eenzaamheid. Beeld Getty Images/Blend Images

De Vlaamse meerderheidspartijen N-VA, CD&V en Open Vld

Eenzaamheid is populair thema

- Wetenschap
- Politiek
- Media: geschreven pers
  - 419 artikels (1/4/2016-1-4/2021)
  - met eenzaamheid als titelwoord
  - (1 om de 4 dagen)

Eenzaamheid is populair thema

- Wetenschap
- Politiek
- Media: geschreven pers
- Kunst

Edward Hopper

Henry Cartier Bresson

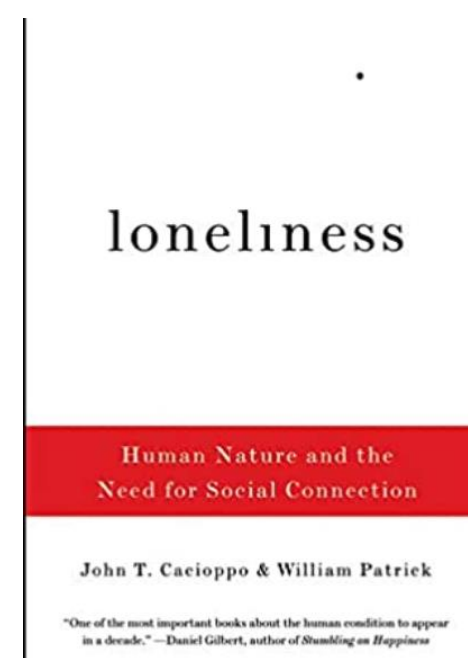

Harry Gruyaert

Enkele oorzaken eenzaamheid:

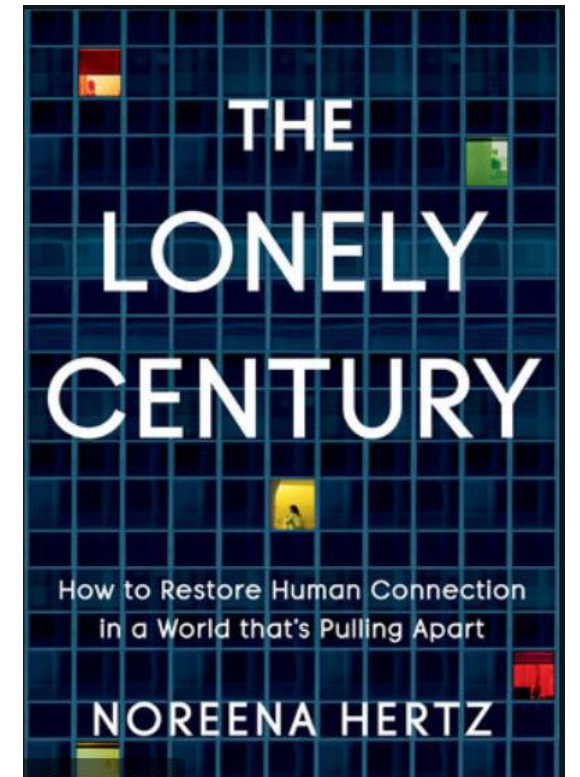
- Intra en inter individuele oorzaken:
  - Gezondheid, mobiliteit, ...
  - Persoonlijkheidskenmerken
  - Veranderende relaties met anderen (echtscheiding,...)

Enkele oorzaken eenzaamheid:

- Intra en inter individuele oorzaken:
  - Gezondheid, mobiliteit, ...
  - Persoonlijkheidskenmerken
  - Veranderende relaties met anderen (chtscheiding,...)
- Neoliberaale maatschappelijke evolutie (Hertz, 2021)
  - Individualistische samenleving
    - Tegenstanders ipv medestanders
    - Nemers ipv gevers
    - Ondernemers ipv helpers

Enkele oorzaken eenzaamheid:

- Intra en inter individuele oorzaken:
  - Gezondheid, mobiliteit, ...
  - Persoonlijkheidskenmerken
  - Veranderende relaties met anderen (chtscheiding,...)
- Neoliberaale maatschappelijke evolutie (Hertz, 2021)
  - Individualistische samenleving
    - Tegenstanders ipv medestanders
    - Nemers ipv gevers
    - Ondernemers ipv helpers
- Efficiëntie, optimalisatie, ...ook in de zorg

Kennisopbouw mbt eenzaamheid

- **Is van alle leeftijden**

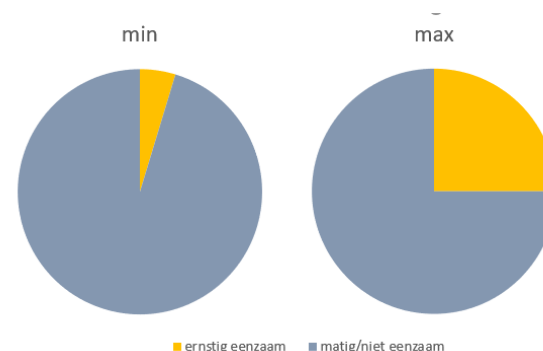
- Ouderen
- Jongeren

- **Is meer dan eenzaamheid alleen**

- Mentale en fysieke gezondheid, werkloosheid, ...(oa. Matthews, 2019)
- Multi-dimensionele kwetsbaarheid (De Witte et al, 2013)

- **Is niet universeel verspreid** (Belgian Ageing Studies, 2002-2021, N=200 gemeenten, n >80.000)

- Vlaams gemiddelde: 12,4%
- Gemeente: min   4,7%
                                  max   25,0%

Projecten mbt eenzaamheid-1

- Doe het voor de mens, niet voor jou of je organisatie
- Neem tijd!
- Vraag niet direct naar eenzaamheid
  - Sociaal wenselijke antwoorden (Russel, 1982, Borys & Perlman, 1985)
  - Taboe, confrontatie met falen
- Laat alle stereotyp denken achterwege

Niet enkel de 80plussers	Gescheiden ouderen
Niet enkel vrouwen	Mobiliteit
Niet enkel alleenstaanden	Buurt en buurtcontacten zeer belangrijk
Onmogelijk professioneel op te lossen	Iedere buurt, gemeente uniek

Projecten mbt eenzaamheid-2

- **Begin met het einde**
  - Capaciteiten in de buurt in kaart brengen
    - Verenigingen, vrijwilligers, organisaties, ...
    - Out of the box denken
    - Niet evidente capaciteit
  - Buurtambassadeur
- Ontwikkel een **toeleidingstraject vanuit de buurt in de buurt**
  - Professionele ondersteuning van vrijwilligers
- **Gerichte focus** (preventie – curatie – beiden)
- Stel **realistische resultaten en timing** voorop
- Stel een **effectief detectiemechanisme** op
  - Professionals vpk, arts, kine, ergo, huishoudhulp => communicatiestrategie + toeleiding
  - Vrijwilligers_(detectie,selectie) huis aan huis, gericht => communicatiestrategie + toeleiding
  - Telefoon

Detectie eenzaam individu

- Denk aan **preventie**
  - Matige en lage eenzaamheid
- Denk aan **vroegdetectie**
  - Overlijden partner

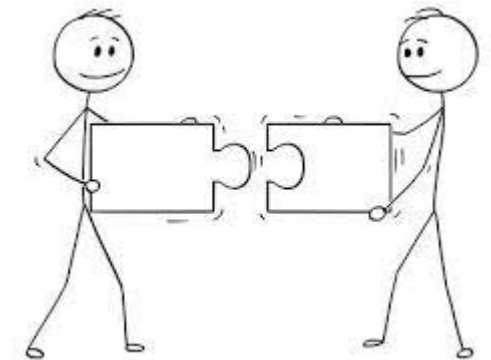
Detectie eenzaam individu

- Denk aan **preventie**
  - Matige en lage eenzaamheid
- Denk aan **vroegdetectie**
  - Overlijden partner

Toeleiding eenzaam individu

- Individu
  - Verwachtingen, wensen, interesses, persoonlijkheid matchen met de buurt
  - Schakel gespecialiseerde hulp in indien nodig

- Buddy/vrijwilliger
- Vasthouden en loslaten

Van theorie naar praktijk

dr. Leen Heylen

Kansen van in de buurt werken

- Zorgzame buurt
  - Nabijheid: belangrijk voor risicogroepen op eenzaamheid
  - Laagdrempelige ontmoeting in de buurt
  - Inclusief
  - Burenhulp: wederkerigheid – kracht van kunnen geven

'Ik deed al van alles: het gras afrijden, een kip geslacht, het peil van mazoutketels gemeten, geklust,... Maar ik krijg er waardering voor terug, en dat is het belangrijkste. Ik wil iets betekenen voor anderen. Ik moet daar verder niks voor terughebben. Een tas koffie of een koekje is al genoeg. Hoe ouder je wordt, hoe meer je mensen rondom je nodig hebt.'

60-jarige weduwnaar, deelnemer

Oog voor eenzaamheid in buurtgericht zorg

- Detectie en toeleiding door professionele en informele actoren
  - Wist je dat... zowel thuiszorgcliënten als hun mantelzorgers een opvallend hoger risico kennen op eenzaamheid?

- Luisteren, er zijn

“Wat zou je missen als de verzorgende 8 weken niet zou komen?”

“**Den babbel**” (55% van bevroegde thuiszorgcliënten)

Bron: Heylen, Knaeps, Lommelen & Peeters (2019)

Over de (on)mogelijkheden

- In de buurt werken en buurtgericht werken in zorg biedt kansen, maar ook: niet “de” oplossing voor iedereen in (dreigende) eenzaamheid
  - Aandacht voor het verhaal achter eenzaamheid
  - Aandacht voor complexe multiproblematiek
- Vertaling naar praktijk: oog voor complexiteit van eenzaamheid

Praktijkvoorbeeld

Tina Janssens

Resultaten experimenteel project Wijknet

1. Detectiemethoden sociale eenzaamheid			2. Methoden preventie/aanpak sociale eenzaamheid
Meldingsnetwerk ↗	Brief ↘	Huisbezoek ↘	Versterken sociaal netwerk
<p>A 3D pie chart showing the distribution of detection methods. The largest slice is 86% (Meldingsnetwerk), followed by 9% (Huisbezoek) and 5% (Brief). To the left is an icon of a social network with people. In the middle is an icon of envelopes representing mail. To the right is an icon of a hand pointing to a house, representing a home visit.</p>			<p>A 3D pie chart showing the distribution of prevention methods. The largest slice is 38% (Telefooncirkel Huisbezoek), followed by 27% (Verbindende buurtactiviteiten), 18% (Groepsgesprekken Koffiemomenten), and 17% (Burenzorg). Callout boxes point to each slice with their respective labels.</p>
Aard vraag via Meldingsnetwerk	Aard vraag via Brief	Aard vraag via Huisbezoek	➔ Focus op individu versus focus op buurt
<ul style="list-style-type: none"> • Sociaal contact • Versterken sociaal netwerk 	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg • Info 	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg • Info 	<p>□ op individu: niet duurzaam maar kan keuze zijn</p> <p>■ ■ ■ op buurt: opzetten buurtnetwerk is meest efficiënt en duurzaam = stap naar buurtgerichte zorg met formele en informele partners</p>

Extrapolatie resultaten naar buurtzorg

1. Een meldingsnetwerk van formele zorg- en welzijnsactoren, actoren uit andere beleidsdomeinen of sectoren en informele partners zoals bewoners, burgerinitiatieven, verenigingen,...heeft een of meerdere meld- of contactpunt(en) nodig voor toeleiding van gedetecteerde eenzame senioren.

Naar wie gaat je voorkeur uit om in een buurt de rol van meld- of contactpunt op te nemen?

- Een formele partner?
- Een informele partner?
- Of beide?

Aan wie denk je daarbij?

Extrapolatie resultaten naar buurtzorg

2. Voor preventie, (vroeg)detectie, toeleiding en aanpak van eenzaamheid bij senioren is een buurtnetwerk waarin formele en informele partners samenwerken het meest duurzaam en efficiënt.

Welk organisatiemodel is nodig om die samenwerking tussen formele partners enerzijds en tussen formele en informele partners anderzijds te instrueren?

- Model waarbij een trekker gestructureerde samenwerking organiseert tussen formele en informele partners
- Model waarbij de samenwerking tussen formele en informele partners organisch groeit door participatie aan buurtactiviteiten
- Of beide?

Meer weten

- Contactgegevens en info: dominique.verte@vub.ac.be
- Contactgegevens en info: nico.dewitte@vub.ac.be
- Contactgegevens en info: leen.heylen@thomasmore.be
  - www.vonk3.be & www.oogvooreenzaamheid.be
- Contactgegevens: tina.janssens@zorgbedrijf.antwerpen.be

